

МЕРИЛИН ИВАНОВА
АНАЛОГОВИ ДИАЛОЗИ

*На Н.С., който повярва, че мога,
и изведнъж аз наистина можех!*

Аналогови диалози
copyright©2022 Мерилин Иванова
©Издател - Фондация „Буквите“
©Редактор - Божидарка Божинова
©Корица - Мерилин Иванова

ISBN 978-619-154-485-1

Мерилин Иванова

Аналогови
диалози

*Първа награда в конкурса
„Любовта на края на кабела“
2021*

София

2022 г.

УСЛУГА

В три и седемнадесет Лина реши окончателно, че усилията ѝ са напразни, и стана от леглото. Това беше осмата поред нощ, в която не успяваше да заспи. Първите две седмици след инцидента нямаше такъв проблем, но тогава сякаш не проумяваше напълно същността на случилото се, очакваше да настъпи някаква промяна в това безнадеждно положение, някакво развитие или завършек да прогонят тази празна тъпа болка, беше готова да размени безтегловното си сломено сърце за онази лавинообразна мъка, захлупила останалите членове на семейството ѝ. В онези първи дни свирепият сух ужас я бе сграбчил толкова люто за гърлото, че заспиваше уморена и нещастна, само за да се спаси от него. Но тази седмица той бе отстъпил мястото си на някакво мъгляво и лепкаво чувство за вина.

През прозореца надничаше огромната луна. Тя бе изпуснала неканените си лъчи, които пълзяха и се усукваха из помещението, като корените на плевел, бавно задушавайки остатъците от спокойната атмосфера, царяща в приветливата през деня стая на селската къща. С яден жест Лина превърна пердето в щит и си помисли: „Не ми трябва посетители“, но лунната светлина бе незабавно заменена от друг гост – Мрака. Той зави всичко наоколо със съннена презръдка. През пролуките на старите дървени прозорци проникваше скимтящият присмех на зимния вятър. Според Лина опитът на вятъра да направи нощта още по-неприятна бе напълно успешен.

Тя се измъкна от стаята боса и без да затвори вратата след себе си, тръгна към помещението, разположено

В дъното на коридора, отделено от него чрез две тежки кадифени завеси. Промуши се между тях и вдиша дълбоко студения въздух: „Още мирише на него“.

В тази стая имаше легло, опряло гръб по дължината на едната стена и завито с шарено одеяло, в отсрещния ъгъл се гущеше срамежливо един от онези бюфети, в които има екземпляр от всяка вещь, измисляна някога от човека, а също пълен набор разнообразни резервни части за всевъзможни произведения на техническия прогрес, от магнетофон през хладилник до акумулаторен трион.

Стените бяха отрупани с всевъзможни плакати, документи, сложени в рамка, картини, малки гоблени, очевидно правени от някого, който се учи как да пошива, календари от минали години и една малка снимка в черна обикновена рамка. Портретът беше на момче на възрастта на Лина или може би малко по-голям, което ще рече шестнадесет-седемнадесет годишен. Беше черно-бяла и странна, защото младежът все едно се опитваше да надникне през рамката. „Винаги си бил прекалено любопитен, Яворе... Погледни каква весела снимка си имаш“. Стана ѝ смешно, защото се сети колко дълго я бе увещавал да влязат заедно в гаража на дядо, където кротко гремеше синият трабант. В гаража нямаше електричество от години и логичното оправдание на възрастните беше, че не им стигаше светлина, за да поправят ситуацията. А не намираха и нужда, тъй като трабантът също отдавна беше развален „необратимо“. Дядо винаги използваше тази дума, когато Явор замечтано подхващаше въпроса за ремонта му. Гаражът имаше яркозелена дървена врата, която се заключваше с огромен, според някои теории – златен ключ. И макар че заради неоснователни мерки за сигурност вратата беше винаги заключена, на всички бе ясно, че ключът е прибран в една някога кожена и мека... а сега втвърдила се и изсветляла от постоянното излагане на разнообраз-

ни атмосферни влияния чанта. Въпросната беше небрежно захвърлена на перваза на най-близкия до гаража прозорец. В онзи ден Явор и Лина се промъкнаха, небрежно подсвирквайки си, като професионалисти, без изобщо да успеят да привлекат вниманието на дълбоко спящите следобеден сън баба и дядо. Макар и да успяха да се препънат злополучно в кутиите с инструменти, проникнаха до самия край на не особено строго охраняваното помещение. Това за тях беше голяма изследователска експедиция... Лина си представяше, че намират тайно скривалище, което през цялото време е било разположено под носа им в къщата, а Явор стигаше подалеч в мечтите си... за него това бе портал, водещ към съседни светове, който никой от обитателите на дома все още не знаеше как да използва. След като пред слисаните им погледи изтече половин час и всички предмети бяха докоснати поне по веднъж, Явор съобщи с невероятен ентузиазъм в гласа, че под колата има стълби, водещи към тъмен коридор, и според неговото авторитетно мнение, това е порталът към друг свят. Лина надникна развълнувано, но след като установи колко малко светлина има под колата и разбра, че колкото и да се взира, няма да успее да прецени дължината и посоката на мистериозното помещение, се отдръпна недоволно.

— Хайде да се махаме оттук... Всеки момент ще се събудят. След малко камбаната ще удари четири часа и...

— Как така да се махаме? Така ли ще оставим портала? Трябва да слезем.

— Яворе... аз няма да сляза... много е тъмно там и... - тя се замисли за аргумент, който да я представи в малко по-смела светлина - ии може би има мишки...

Явор продължаваше да надничаше под трабанта с любопитство и сякаш очакваше някой да го повика или внезапно там долу да светне лампа.

— Да си вървим! - настоя Лина, като надничаше през вратата. - Някой идва!

С вид, демонстриращ същината на понятието „дълбоко недоволство“, Явор я последва.

Не мина и седмица и в къщата настана луда суматоха. Явор беше изчезнал към обяд и цял ден не се беше мяркал. Мистериозното изчезване доведе до обстойно изследване на двора и в крайна сметка дядо изнесе Явор от гаража. Момчето беше онемяло от страх, цялото оцапано в смазочно масло, сажди и мокро от сълзи. Не проговори около месец след това, което за дете като Явор беше много нетипично. А когато отново реши да започне, никакви молби, уверения и обещания от страна на Лина не успяха да го накарат да разкаже какво е станало в гаража.

Баба и дядо обясниха, че коридорът под колата не води никъде, че е просто циментиран трап, който дядо на младини използвал, за да ремонтира колата, и казаха, че всеки гараж има такъв. Те допуснаха, че Явор е слязъл долу и е заспал, а после се объркал и се изплашил от тъмното. Но Лина знаеше, че той не се бои от мрака. Това беше една от онези странни черти, която се запазиха у него – там, откъдето другите бягаха, той отиваше, онова, което плашеше всички, него привличаше.

Лина се огледа замислено из стаята: „И все пак, дано там не е тъмно“. При тази мисъл остра болка поряза главата ѝ, а гърбът ѝ настръхна.

Тя се приближи до бюфета и без да влага особена мисъл в действието си, отвори най-горното чекмедже. Отвътре надникна „една камара щуротии“, както ги наричаше баба им. Имаше солници, лупи, салфетници, динамо и метални индианци. Блестяха стари монети и фигурки за шах. От всичко това лъхаше на ванилия и канела, отдавна разсипани в същото чекмедже.

„Точно както миришеше и той – на бабини курабии и захарен памук, на дете“, помисли си Лина

— Няма ли да лягаш? – каза някой съвсем тихо, но не шепнешком.

Тя се обърна бавно към леглото.

— Яворе?! - вече шепнейки, възкликна Лина.

— Не обичам да ми пипаш нещата. - Седящият силует на младо момче с особено бледи страни сравнително ясно се очертаваше върху леглото. Той изглеждаше спокоен.

— Яворе... - тя тръгна към него с умолителен израз на лицето.

— Стой там! - каза той и стана рязко от леглото. - Не трябва да идваш много близо! - Момичето се втурна да го последва, но той протегна ръка към нея и натърти: - Не!

— Сънувам ли? - потърка очи като малко дете, но по израза на лицето ѝ пролича, че това действие не дава очаквания резултат.

— Може и да сънуваш. Знаеш ли откога те чакам?

— Тук ли?

— Не точно. - Той се усмихна и лицето му придоби приятен израз, доколкото бе възможно. На шията му личеше белег с внушителна ширина, който се спускаше от едната до другата ѝ страна. Лина осъзна, че гледа в него, и когато вдигна поглед, ѝ стана ясно, че и той е разбрал.

— Защо ме чакаш... трябва да дойда с теб ли? - попита тя с разтреперан глас.

— Ааа, не! - той тръсна отривисто глава, както правеше по принцип, а тя се уплаши, че този жест е прекалено рязък, имайки предвид белега, спомни си, че без да иска, чу баба им да казва на дядо им, че трябвало да зашият почти откъснатата му глава, за да го приведат във вид за погребението. Ужаси се от тази мисъл и той явно видя това в очите ѝ. Слагайки ръката си така, че да скрие белега, той се усмихна „като себе си“ и продължи:

— Не бой се, Лина, няма нищо страшно. Трябва да ми направиш услуга.

— Яворе... ама ти умря. Не може да си тук - гласът ѝ трепереше... На теб влакът ти откъсна главата... - докато казваше това, тя се засмя от нерви и защото осъзна

как звучат тези гуми. За щастие, той също започна да се смее и то по онзи познат начин, който я успокои. Тя вече се смееше само заради нелепостта на ситуацията, без страх, както и той. Това ѝ напомни как като малки организираха представление пред къщата. Бяха събрали съседите от цялата улица и технически бяха блокирали движението по нея, понеже изнесоха всички столове, които успяха да намерят в къщата, за да не стоят гостите прави. Програмата беше дело на Лина и бе репетирана многократно в рамките на последната седмица и Еми и Алекс, другите двама участници, бяха несериозни също колкото Явор. Това принуждаваше Лина да прибегва до дисциплинарни наказания. В крайна сметка, представлението включваше по една поетична творба, простираща се в неукротимите висини на стихотворното пространство, което учебникът по литература в трети клас предлага. След индивидуалното представяне следваха комбинации. Еми и Алекс излязоха да изрецитират, съответно по съвет на Лина, регуливайки се, куплетите на „Лакомото Мече“, но в хода на творческия процес Алекс обърка последователността, Еми галантно го оципа, подтиквана от неясната идея, че това ще доведе до добър резултат, само че той реши да ѝ върне жеста, когато тя омота своите гуми. После тя го удари с все сила по гърба и след секунди те вече се търкаляха на приспособената сцена, вплели всички сили в люта схватка. Притеснени баби и дядовци се разтичаха насам-натам по сцената, чуваха се викове, които ги подканваха да спрат, някои предупреждаващи за тежките последици, а дори и такива, имащи за цел да ги засрамят. Явор беше почти сигурен, че е чул някой да крещи и: „Ха така, покажи му!“ – но това оставаше непотвърдена информация. А наред целия този хаос и провалените режисьорски опити на Лина, Явор се скъсваше от смях. Беше се подпрял на оградата, тялото му се бе сгънало точно през средата и се тресеше в див

смях. Отначало възмутена, Лина се приближи до него, готова да се разплаче, но когато той я погледна, на нея къде от безсилие, къде от яд, ѝ стана толкова смешно, че без да каже нищо, се разсмя шумно. Това пък рикошира в Явор и той бе разтресен от нов прилив. Процесът продължи дълго след като Еми бе отведена по дългия път към къщи от баба си, която я пошляпваше на всеки две крачки, а дягто на Алекс му изчете всичкото конско, за което се сети, и най-накрая взе кичура коса, висящ от ръката му, който той, учуден и не съвсем недоволен, наблюдаваше, едва ли пропуснал да направи аналогия с книгите за индианци.

На Лина страшно ѝ домъчня от този спомен и като спря да се смее, каза:

— Много ми липсваш.

— Знам. Усещам.

— Страшно ли е там?

— Не. Нали ти казах... Не бой се. Слушай, има една книга, дето не съм върнал в библиотеката, ще я занесеш ли вместо мен?

— Ти... затова ли гоиде?

— Затова, не обичам такива работи. - Тя знаеше, че това е вярно.

— Ще я занеса. - Усмихна му се. - Как се казва?

— „Дейвид Копърфийлд“ на Дикенс.

Двамата се гледаха известно време. Той пое въздух, сякаш се канеше да каже нещо трудно. Последва дълга пауза. Накрая измънка:

— И извинявай. - Беше изречено с треперещ и плах глас, той гледаше надолу и очите му бяха влажни. - Само за тебе ми е тъжно. Не можех повече.

— Аз съм ти простила - отвърна тя.

— Не си... поне до днес не беше.

— Помниш ли, когато лятото преди пети клас намерих оная птица, дето котката я дъвчеше в двора. Направихме всичко, за да я спасим. Носех я в оная смешна кутия и се

опитвах да ѝ давам вода с медицинската пипета на дядо. Тя изглеждаше все по-слаба всеки ден, а аз я разнасях с надежда насам-натам и с Еми ѝ набутвахме насила трохи в устата. Дядо ѝ беше направил превръзка на крилото и ние я мажехме с йод, за да ѝ мине. В онзи период Алекс оцана с йода и съсипа любимата ми бяла рокля и баба му забрани да се приближава до нас за цяла седмица. Един ден се събудих и кутията я нямаше. Ти се появи и каза, че си я занесъл в гората, защото според теб се подобрявала. Еми и Александър много се ядосаха, защото всички знаехме, че ти си наясно, че това не е вярно, Емилия каза, че си „птицеубиец“ и залепи гръвката си в косата ти. Да призная, и аз не те разбрах... дори ти се разсърдих и мислех, че си я убил.

Явор я гледаше замислено и очакваше нетърпеливо финала на историята.

— Написах ти писмо - продължи Лина, - в него те нарекох „жесток“ и ти казах, че „никога няма да простя“, че „ще помня, че си убил птицата, която аз „спасих“, и че си „лош“. Помня, че плаках от разочарование и обида, докато пишех писмото, и чак преди две седмици осъзнах защо си го направил...

— Защо? - попита Явор.

— Още тогава ти знаеше. Ти разбираше повече от нас... щом тази птица се бе оставила на тронавата ни, дебела котка... тя не искаше да живее... или може би не можеше да понесе повече... ние само удължавахме агонията ѝ, с хилядите си опити да я задържим при нас... само за да се чувстваме самите ние по-добре... - Лина си пое въздух и преглътна. - Мислех си, там в гаража, там наистина имаше каквото ти мислеше, нали?

Той кимна. Тя тръгна бавно към завесите, но преди да се мушне между тях, се сети нещо и без да се обръща, рече:

— Яворе... там тъмно ли е?

— Не колкото под колата.

Лина се усмихна и се прибра в стаята си. Легна и спа за първи път от осем дни. На сутринта реши, че е сънувала, но все пак отиде да потърси книгата. Не я намери. Обаче знаеше, че Явор не беше се върнал само заради книгата, просто се нуждаеше от оправдание. С времето Лина забрави.

След около година в един студен следобед в къщата им в града пристигна бележка от библиотеката. Искана си книгата - „Дейвид Копърфийлд“ на Дикенс. Същия уикенд Лина отиде на гости на баба и след кратко тършуване откри книгата в първото чекмедже на бюфета. Не беше търсила само там в онази сутрин преди година, защото беше останала с твърдото убеждение, че е проверила през нощта и не я е видяла. На първата страница беше залепена пожълтялата бележка от библиотеката, Явор беше я взел повече от два месеца преди да умре. Не беше дочетена. Лина я върна обратно в библиотеката на следващия ден. Знаеше, че Явор не обича такива работи.

ПОСЛЕДНАТА СРЕЩА

*„Ако не те познавах по-добре,
аз шапката си мигом бих свалила,
ако не знаех кой си, откъде,
ей там веднага бих я закачила.“
Груб превод на стара песен*

Вратата на стаята се отвори и затръшна с мълниеносна скорост. Докато той успее да реагира на скорострелното връхлитане, тя бе прекосила таванското помещение по дължина. Единствено доказателство, че не се бе телепортирала, бе струйката цигарен дим, която оставяше предателски закъсняла следа във въздуха. Тя гледеше през прозореца съсредоточено, сякаш премисляше добре потока от думи, които ѝ предстои да изстреля. Единственото движение беше почти механичният път на цигарата към устата и обратно. След като засмука, както изглеждаше, достатъчно количество мъдрост и вербална агресия, тя се завъртя рязко и го погледна тържествено в очите.

Той, задоволително стреснат, поизправи гръб. Бавно остави старата, някога бяла, а сега оцапана книга с неизвестно съдържание малко встрани от себе си. Преглътна изплашено и зачака.

— Ти, егоистично, самовлюбено, сбъркано, тъпо, тъпо, тъпо, безумно тъпо копеле! Слабохарактерен задник такъв! Как можа! Как можа да направиш такава шибана глупост!?! - тя каза това със съвсем спокоен и тих тон, което всъщност правеше ситуацията още по-страховита. Той никога не я бе чувал да говори така. Не му беше известно, че може да употребява тези думи в изречение. По тази причина беше твърде стъписан, за да опита да ѝ отвърне.

— Какво си ме зяпнал? Говори... или и това не можеш вече? Не мога да повярвам, не мога да повярвам! - обърна се бавно с гръб към него и започна да си мърмори нещо, което той вече съвсем не чуваше. Ръцете ѝ трепереха. Нещо повече, по цялото ѝ тяло се щураха гневни тръпки.

— Ти пушиш? - попита плахо той.

— Само при поводу!

— Кой ти каза?

— Какво значение има, щом не си бил ти? Те всички знаят. Всички! Но никой няма да разбере за тях. Ти замеси доста хора, нали знаеш?

— Склонен съм да приема смирено всички употребени по мой адрес епитети - той се опита да се усмихне, този път обаче изглеждаше, че това няма да мине, - но да смяташ, че са били наясно, че са личности... Не!

— Ти знаеш ли колко си малоумен точно? Имаш ли дори бегла представа за мащабите на простотията, която извърши? И ако да, защо не проявяваш характерните признаци на нервна криза? Това са години, години усилена работа. Вложил си старанието, личността, великолепия си интелект в тези истории...

— Ще напиша нови. Ще започна отначало.

— Не може! - тя стисна очи в отчайващо безсилие. Няма да е същото, кретен такъв. Не може просто да захвърлиш живота, който си имал досега, личността, която си представлявал, и да започнеш отначало.

— Бях нещастен.

— Естествено, че беше нещастен, сърдит, неудовлетворен, недоволен, търсец... мрънкащ досадник. Това те правеше толкова гениален, нима не подозираше! „И аз, както всички влюбени и нещастни, считам себе си за поет!“

— Глупости.

— Колко изчерпателно наистина! Не, скъпи приятелю! Глупости са това, в което си се заровил в момента. Благодаренството на посредствеността! - Тя захвърли цигарата

си на пода с театрален жест. Издърпа един стол и седна точно срещу него с кръстосани крака. Заринат си от безхаберие и щастлива липса на самомнителност. Какво достопочтено примирение с ампутацията на творческия ти потенциал. Чувстваш ли се полезен в момента, блажено доволен, тъпчовато обезсилен от щастието на обикновения смъртен?

— Не точно. Чувствам се добре в ролята на обикновения смъртен.

— Ама разбира се! Защото си лишен от отговорност.

— Тази отговорност, която смяташ, че съм имал. Не съм се съгласявал да я нося! Като последица трябваше да изпитвам чувство на тежка самота, изпълнена с презрение не към хората, а към делата им.

— О, сега вече просто цитираш писатели, така ли! Забележи, че не казвам „други“!

— Сега съм спокоен.

Тя се засмя почти свирепо, свали чантата от рамото си, извади не без известно затруднение кутия с цигари и яркожълта запалка от нея. Запали нова цигара и се загледа в горящия ѝ край. Когато едно значително късче от нея се превърна в пепел, тръсна цигарата си на пода с преднамерено нарочен жест. После я захана все едно беше сламка, която свързваше подводното царство с въздушната среда, и сякаш се канеше да отхапе от нея, когато изведнъж я хвърли на пода, наведе се напред към него и каза:

— Лъжеш!

Той не издържа на погледа ѝ и се вкопчи в пожълтелите корици на книгата, лежаща пренебрегвана до него.

Тя гръпна книгата, за да види заглавието.

— О, Хемингуей! Не вярвах, че ще имам честта да се озова в стая едновременно с две еднакво страхливи копелета! Но той поне поема отговорността, която талантът му влачи със себе си. „Пиши безмилостно и ясно за това, от което боли.“ Нали така беше?